C/2024/6869

28.11.2024 г.

Становище на Европейския икономически и социален комитет

Насърчаване на солидарността между поколенията в Европа — към хоризонтален подход на ЕС

(становище по собствена инициатива)

(C/2024/6869)

Докладчик: **Krzysztof BALON**

Съветник	Agnieszka CHŁOŃ-DOMIŃCZAK (за докладчика, III група)

Решение на Пленарната асамблея	15.2.2024 г.
Правно основание	член 52, параграф 2 от Правилника за дейността
Компетентна секция	„Заетост, социални въпроси и гражданство“
Приемане от секцията	4.9.2024 г.
Приемане на пленарна сесия	18.9.2024 г.
Пленарна сесия №	590
Резултат от гласуването („за“/ „против“/„въздържал се“)	158/1/7

1. Заключения и препоръки

1.1. В свои предходни становища ЕИСК приветства стратегията на Европейския съюз за младежта ([1]) и предложи да се разработи нова европейска стратегия за възрастните хора ([2]). Във връзка с това ЕИСК призовава също така Европейската комисия да възприеме координиран междусекторен подход на равнище ЕС към солидарността между поколенията, който следва да бъде насочен към гарантирането на правата както на младите, така и на възрастните хора, и на тяхното пълноценно участие в обществото и икономиката, включително в сферата на заетостта, образованието и културата. На фона на демографските предизвикателства тези аспекти следва да бъдат и един от критериите, с които да се оценява дали законодателството и другите документи на ЕС допринасят за целта, изложена в член 3, параграф 3 от ДЕС: „Съюзът (...) следва да насърчава (...) солидарността между поколенията.“

1.2. Като първа стъпка в тази посока ЕИСК призовава Европейската комисия да публикува Зелена книга за солидарността между поколенията. В контекста на социалната държава Зелената книга би могла да включва изброените в раздел 3 от настоящото становище предизвикателства, възможности и решения в областта на труда, сребърната икономика, пенсионните системи, здравеопазването и услугите за полагане на грижи, местното развитие, жилищното настаняване, мобилността, политиката в областта на климата, ученето през целия живот, както и участието и доброволческата дейност.

1.3. Освен това Комитетът призовава държавите членки да обменят своите най-добри практики в тази област и да изпълняват препоръките, съдържащи се в настоящото становище.

([1]) Становище на Европейския икономически и социален комитет относно „Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Европейския съвет, Съвета, Европейския икономическия и социален комитет и Комитета на регионите: Ангажиране, свързване и овластяване на младите хора: нова стратегия на ЕС за младежта“ (COM(2018) 269 final) (ОВ C 62, 15.2.2019 г, стр. 142).

([2]) Становище на Европейския икономически и социален комитет относно „Европейска стратегия за възрастните хора“ (ОВ C 349, 29.9.2023 г., стр. 28).

1.4. ЕИСК призовава също така Европейската комисия да приеме препоръка, с която да призове държавите членки да вземат предвид аспектите на пазара на труда, свързани с отношенията между поколенията, по-специално като определят подходящи и справедливи стандарти за заетост за всички поколения и като гарантират участието на различните поколения и тяхното сътрудничество в работна среда. Основни компоненти на тези стандарти следва да бъдат сигурните трудови договори, сигурните и достатъчни доходи и възможностите за обучение на работното място.

1.5. Освен това Комитетът счита, че диалогът, справедливостта и солидарността между поколенията следва да бъдат обсъдени и включени в заключенията на Съвета на Европейския съюз.

1.6. ЕИСК отправя искане солидарността между поколенията да се определи като една от целите на Европейския социален фонд в многогодишната финансова рамка за периода 2028—2034 г. и регламентите за нейното изпълнение.

1.7. Организациите на гражданското общество и социалните партньори играят важна роля за насърчаването на солидарността между поколенията. Те имат ключова роля в планирането и прилагането на конкретните политики, посочени в раздел 3 от настоящото становище. Много от тях представляват различни поколения и се съсредоточават върху предоставянето на социални услуги в сътрудничество с доброволци от всички поколения. ЕИСК би желал да работи в тясно сътрудничество със съответните организации за изпълнението на препоръките, отправени в настоящото становище.

1.8. ЕИСК подкрепя предприетата от организациите на гражданското общество, социалните партньори и европейските и националните институции инициатива 29 април и занапред да се отбелязва като Европейския ден на солидарността между поколенията ([3])като важна ежегодна проява с цел по-нататъшно повишаване на осведомеността по въпроса за солидарността между поколенията и нейното насърчаване в целия ЕС.

1.9. ЕИСК приветства намерението да се назначи комисар, отговарящ за справедливостта между поколенията ([4]). От своя страна, в качеството си на дом на европейското гражданско общество, Комитетът ще разгледа възможността за организиране на Форум за солидарност между поколенията с цел обмен на информация и опит в тази област, оценка на съществуващите и разработваните нови концепции и стратегии за солидарността между поколенията, както и — в сътрудничество с Европейската комисия — наблюдение на изпълнението на съдържащите се в становището препоръки.

2. **Контекст**

2.1. Възрастовата структура на населението на ЕС-27 се променя. От 2002 г. до 2022 г. делът на възрастовата група над 65 години сред населението се е увеличил от 16 % на 21 % ([5]). Предвижда се броят на хората на възраст над 65 години на 100 души на възраст между 15 и 64 години да нарасне от 33,3:100 през 2023 г. на 45,5:100 през 2040 г. и на 59,7:100 през 2100 г. ([6]), което означава, че ще има 59,7 възрастни хора на всеки 100 души на възраст между 15 и 64 години. През 2002 г. в ЕС е имало 14 494 144 души на възраст над 80 години, т.е. 3,38 % от общото население на ЕС през същата година. През 2022 г. този брой е бил 27 102 994 души, т.е. 6,07 % от общото население на ЕС. През 2040 г. се очаква в ЕС да живеят 39 663 244 души на възраст над 80 години, което ще представлява 8,78 % от общото население на Съюза. Това поставя предизвикателства и по отношение на пенсионните политики и достъпа до здравеопазване и услуги за социални грижи.

2.2. Тази демографска тенденция, съчетана с множеството кризи в областта на климата, демокрацията и сигурността, чиито последствия се отразяват в особена степен върху младите хора и бъдещите поколения, поражда спешна необходимост от разработване на нов политически подход за солидарност между поколенията в Европейския съюз.

([3]) Европейският ден на солидарността между поколенията беше иницииран през 2009 г. от Европейския парламент и Европейската комисия в рамките на Европейската година на солидарността между поколенията. Неговата цел е да повиши осведомеността относно значението на солидарността между поколенията и да насърчи диалога и сътрудничеството между хората от всички възрасти. Денят се отбелязва всяка година на 29 април.

([4]) https://commission.europa.eu/document/download/e6cd4328-673c-4e7a-8683-f63ffb2cf648_en?filename=Political%20Guidelines%202024-2029_EN.pdf, стр. 19-20.

([5]) Demography of Europe („Демографията на Европа“), цитирано съгласно становището на Европейския икономически и социален комитет — Въздействието на демографията върху социална Европа (ОВ C, C/2023/6867, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/6867/oj).

([6]) Projected old-age dependency ratio („Прогнозен коефициент на възрастова зависимост“), цитиран съгласно становището на Европейския икономически и социален комитет — Въздействието на демографията върху социална Европа (ОВ C, C/2023/6867, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/6867/oj).

2.3. Настоящото становище се съсредоточава върху потребностите и приноса на всички поколения, по-специално върху уникалните предизвикателства и възможности, пред които са изправени възрастните хора и младежта. Извършването на анализ, при който се отчита гледната точка на младите хора и бъдещите поколения, може и следва да допринесе за изготвянето на по-добри и по-адаптирани политики, които дават възможност да се отговори и на предизвикателствата пред бъдещите поколения. Всички поколения, включително бъдещите, трябва да имат право да реализират основните си ценности и потребности. Правителствата следва проактивно да насърчават справедливостта между поколенията, диалога между тях, а също и солидарността от гледна точка на публичното управление и по справедлив начин да предоставят политики и услуги за различните възрастови групи, което означава да задоволяват нуждите и очакванията на всички поколения и да не поставят нито едно от тях в неизгодно положение ([7]). Диалогът между поколенията, като специфична форма на гражданския диалог, може да допринесе за изготвянето на политики, които да отчитат различните тенденции и бъдещите сценарии. Справедливостта, диалогът и солидарността между поколенията са от решаващо значение за устойчивостта на демокрацията, социалното сближаване и европейския начин на живот.

2.4. Солидарността между поколенията е от ключово значение за постигане на целите за устойчиво развитие. Става въпрос за обмен на знания, умения, културни норми и традиции, както и за взаимна подкрепа и обединяване на ресурсите, а също и за насърчаване на адекватен жизнен стандарт за всички възрастови групи. Всичко това се развива на фона на демографски промени: промени в структурата на семействата, раждаемостта, средната продължителност на живота, условията на живот и миграцията.

2.5. Солидарността между поколенията е от решаващо значение и за преодоляването на възрастовата дискриминация срещу възрастните и младите хора и на неравенствата между поколенията в контекста на настоящите демографски развития. От основно значение е да се разработят социални политики и услуги, при които се възприема подход, основан на жизнения цикъл, и които са справедливи, достъпни и налични за всички възрастови групи. Младите и възрастните хора често са обект на дискриминация само поради възрастта си. В доклада относно възрастовата дискриминация, публикуван от СЗО през март 2021 г. ([8]), се изтъкват свързаните с възрастта пречки, които все още съществуват в различни области на живота като заетостта, политическото участие, здравеопазването и правосъдието.

2.6. Солидарността между поколенията е от решаващо значение и за преодоляването на субкултурата на потребителското общество, отдаваща предпочитание на „вечната младост“ като на особена ценност, която далеч не се споделя от всички представители на младото поколение. Освен това между поколенията все още съществуват взаимни стереотипи и предразсъдъци. Отрицателните стереотипи във връзка с остаряването, включително образът в медиите, представят възрастните хора като болни, зависими и струващи скъпо на обществото, но съществуват отрицателни стереотипи и за младите хора, които ги представят като неопитни, мързеливи, ненадеждни и егоистични.

2.7. Солидарността между поколенията е от решаващо значение за развитието на справедливо и устойчиво общество, както и за икономическия просперитет, прилагането на Европейския стълб на социалните права и осигуряването на трайна представителна демокрация и демокрация на участието в Европейския съюз. Във връзка с това проектите, в които участват различни поколения, са от голямо значение, тъй като засилват чувството за отговорност с оглед на общото благо. Освен това „свидетелите на нашето време“ могат да играят важна роля за укрепване на продемократичните нагласи, представяйки на младите хора реален опит от диктаторските системи, докато младите хора могат да предложат нови перспективи с оглед на нововъзникващите предизвикателства и възможности.

2.8. Солидарността между поколенията следва да се практикува активно и в живота на организациите на гражданското общество като сдружения, организации на работодатели и синдикални организации, а също и в политическите партии.

2.9. Семейният живот е друг важен фактор за развитието на солидарността между поколенията. Сътрудничеството и солидарността в рамките на семейството са ценен актив и много хора ги считат за такъв. В по-широката обществена среда (например местната общност) конфликтите между поколенията също се срещат много по-рядко от солидарността между поколенията и това беше демонстрирано по впечатляващ начин по време на пандемията от COVID-19.

2.10. ЕИСК счита, че един от най-важните инструменти за постигане на устойчива на кризи солидарност между поколенията е диалогът между поколенията, основан на честни и справедливи отношения между поколенията.

([7]) Най-малко в девет държави от ОИСР и в Малта съществуват публични институции, които наблюдават изпълнението на правителствените ангажименти към бъдещите поколения. Някои от институциите: Унгария (заместник-омбудсман по въпросите на бъдещите поколения), Уелс (комисар по въпросите на бъдещите поколения), Малта (защитник на бъдещите поколения).

([8]) https://www.who.int/publications/i/item/9789240016866.

3. **Солидарност между поколенията: предизвикателства и подходи за намиране на решения**

3.1. **Светът на труда:** емпирични проучвания ([9]) сочат, че екипите, съставени от представители на различни поколения, са по-продуктивни отколкото екипите от представители само на едно поколение. В такива екипи се наблюдава творческа конфронтация между знанията, уменията и опита на различните поколения. Освен това присъствието на различни поколения в една работна среда е ефективен начин за борба както със стереотипите, свързани с възрастта, така и с основаната на възраст дискриминация. Избягването на пряка или скрита дискриминация срещу младите хора („още не могат“) и срещу възрастните хора („вече не могат“) засилва участието на работното място. Поради това участието на различни поколения и сътрудничеството между тях на работното място следва да заема важно място в рамките на социалния диалог, също както и обменът на най-добри практики в рамките на сдруженията на работодателите с оглед на основаното на умения и опит развитие на персонала, целящо изграждане на работна сила от различни поколения и управление на фактора „възраст“. Това би трябвало да доведе до доброволно установени стандарти в рамките на регионите и/или промишлените сектори. Например Автономното рамково споразумение между европейските социални партньори относно активния живот на възрастните хора и солидарността между поколенията (март 2017 г.) осигурява добра основа за създаване на подходящи условия за изграждане на работна среда с хора от различни поколения ([10]). Това рамково споразумение подчертава добавената стойност на разнообразната по възраст работна сила, предлага инструменти и предвижда подход, основан на солидарността между поколенията. През трите години след приемането на споразумението националните социални партньори докладваха за неговото изпълнение ([11]), както и за най-добрите практики на национално равнище, които дават възможност за взаимно обучение. Освен това социалните кампании за насърчаване на заетостта на възрастните хора могат да бъдат ефективен инструмент за повишаване на солидарността между поколенията на работното място. Основата за солидарност между поколенията на работното място обаче е избягването на всякаква форма на дискриминация, основана на възраст, резултат от дискриминационни политики по отношение на заплащането и социалната закрила, както и подобряването на достъпа на младите хора до пазара на труда.

3.2. **Сребърната икономика:** сребърната икономика се определя като сегмент от икономиката, насочен към задоволяване на нуждите на по-възрастните хора. Според изчисленията през 2015 г. тя е генерирала годишен финансов оборот в размер на 4,2 трилиона евро и над 78 милиона работни места в ЕС ([12]). Развитието на сребърната икономика също създава възможности за развитие на солидарността между поколенията, включително чрез участието на екипи, съставени от представители на различни поколения, в проектирането и изпитването на стоки и услуги. Все по-голям дял от производството, разпространението и потреблението на стоки и услуги е насочен към използването на покупателния потенциал на възрастните хора с цел задоволяване на техните потребителски, битови и здравни нужди. Този „втори демографски дивидент“ може да подпомогне икономическото развитие на държавите — членки на ЕС. Поради това ЕИСК счита, че е необходима дългосрочна стратегия на ЕС за развитието на сребърната икономика.

3.3. **Пенсионните системи:**

3.3.1. повечето пенсионни системи в държавите членки функционират на разходопокривен принцип. Поради увеличената продължителност на живота пенсиите се изплащат за по-дълъг период. За да се стабилизират пенсионните системи, в много държави членки пенсионната възраст беше увеличена или се обмисля такова увеличаване. В някои държави пенсионната възраст нараства успоредно с промените в средната продължителност на живота, като по този начин, за съжаление, в много случаи се пренебрегва положението на лицата, упражняващи опасни или свързани с голямо физическо натоварване професии дори ако тези лица са правили социалноосигурителни вноски в продължение на много дълъг период от време.

3.3.2. Разходите на пенсионните системи нарастват, което може да ограничи търсенето на работна ръка поради нарастващите разходи за труд. Освен това в някои случаи младите хора биват наемани на договори, които ограничават достъпа до социална закрила и предполагат по-ниски вноски. В същото време това води до по-ниски приходи от пенсионни вноски и по-голям дефицит в пенсионните системи.

3.3.3. Тъй като се увеличава не само средната продължителност на живота, но и продължителността на живота в добро здраве, си струва да се помисли — като се имат предвид различните обстоятелства и специфичните системи в държавите членки — за това дали тези допълнителни години в добро здраве могат да се прекарат не само в пенсия, но и да се използват за удължаване на трудовия живот, ако човек има такова желание. Въпреки това всяко такова увеличение следва да се въвежда в дългосрочна перспектива, поетапно и без да се подкопава доверието в системите за социална закрила. Обвързването на пенсионната възраст с промените в средната продължителност на живота може да подкрепи една по-продължителна и по-продуктивна заетост, като същевременно способства за стабилизирането на пенсионните системи, и по този начин да допринесе за справедливите отношения между поколенията. Повишаването на пенсионната възраст обаче може да не е осъществимо, когато става въпрос за тежък физически и психологически труд.

([9]) Например https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC7732046/.
([10]) https://ec.europa.eu/social/BlobServlet?mode=dsw&docId=11775&langId=en.
([11]) https://ec.europa.eu/social/BlobServlet?mode=dsw&docId=12286&langId=en.
([12]) Сребърната икономика: окончателен доклад.

3.3.4. Гарантирането на възможността на хората да живеят достойно със средствата от своите пенсии остава задължение както на публичните власти, така и на обществото. Пълното прилагане на Принцип 15 от Европейския стълб на социалните права ([13]) (право на пенсии, които съответстват на пенсионните вноски и осигуряват адекватен доход за достоен живот в напреднала възраст) следва да се превърне във важен елемент на европейския семестър.

3.4. **Здравеопазване и услуги за полагане на грижи:**

3.4.1. Както в случая с пенсиите, повечето здравни услуги се финансират с вноски от икономически активните лица. Младите хора използват тези услуги в много по-малка степен от по-възрастните поколения. Въпреки че в някои държави членки здравното обслужване се финансира частично от данъците, икономически активните хора допринасят повече чрез данъчното облагане, макар че, на свой ред, ще получават повече в напреднала възраст.

3.4.2. Освен това икономически активните хора са изправени пред нарастващото бреме на неформалните грижи за възрастните хора, особено за членовете на своите семейства, което ограничава възможността им да запазят работните си места. Това важи с особена сила за жените, които като цяло поемат тази отговорност по-често от мъжете, а наличието на професионални услуги за дългосрочни грижи варира значително в отделните държави членки. В другия край на спектъра са младите семейства, които често срещат трудности при намирането на финансово приемливи и достъпни грижи за деца, което оказва въздействие и върху техните перспективи за участие на пазара на труда и заетост, по-специално върху тези на жените. Въпреки факта, че разходите за здравеопазване са един от най-важните фактори за увеличаване на публичните разходи, следва да се отбележи, че в някои държави членки финансовата достъпност и достъпът до здравни услуги за възрастни хора са абсолютно неадекватни. В този контекст следва да се насърчава превантивен подход към здравето с оглед на по-здравословен живот.

3.4.3. Въпреки това, като част от солидарността между поколенията, социалните услуги и услугите за дългосрочни грижи следва да бъдат достъпни, финансово приемливи, интегрирани и основани на общността, създадени с участието на гражданите и техните организации ([14]), което би намалило тежестта на грижите за поколението в трудоспособна възраст и би помогнало на тези, които избират да се грижат за близките си.

3.4.4. Освен това би трябвало да се отбележи, че в ЕС се наблюдава спад на острите заболявания в сравнение с хроничните, включващи „болестите на цивилизацията“ като деменцията и психичните заболявания, които изискват дългосрочно и понякога много скъпо лечение. Този процес е свързан и с нездравословните условия на труд, нездравословното хранене и индивидуалния начин на живот както при по-младите, така и при по-възрастните поколения, а също и с нежеланата самота. Поради това ЕИСК отново изразява подкрепата си за препоръките на Европейската комисия относно борбата с нежеланата самота, с които се цели да се гарантира, че услугите в областта на психичното здраве могат да се ползват лесно от различните поколения и призовава за стратегия на ЕС за психичното здраве, която да разгледа свързаните с психичното здраве проблеми на всички поколения и задълбочаващата се криза с психичното здраве на младите хора.

3.5. **Местно развитие:** инфраструктурата и услугите от общ интерес следва да отговарят на потребностите на всички поколения. Това изисква представители на всички поколения да участват в политическия и социалния живот на общините, градовете, областите и регионите, така че демократичните институции в даден район да могат да осигуряват продуктивен обмен на идеи между по-възрастните и по-младите жители. Всъщност всички поколения следва да допринасят за сплотяващо местно развитие и за вземането на решения с цел формиране на общности, съобразени с всяка възраст, в подкрепа на всички поколения. По-специално младите хора следва да бъдат насърчавани да участват в дейности на местно равнище, например чрез финансиране и признаване на местните младежки съвети, и да останат активни в по-напреднала възраст, когато имат семейства, и по-късно, когато стигат до етапа на пенсиониране.

3.6. **Жилищно настаняване**: въпреки че за много млади хора и семейства собственото жилище се превръща в неосъществена мечта, промените в семейните структури и нарастващият дял на хората, живеещи сами, както и липсата на финансова достъпност също оказват влияние върху структурата на жилищното настаняване. Жилищното настаняване следва да стане финансово достъпно и да се проучат модели за обединяването на общностите и различните поколения. Броят на жилищата, в които живеят хора от няколко поколения, нараства в много държави — членки на ЕС. Съвместното съжителство на поколенията не само предоставя възможност за обмен на услуги, като например грижи за деца или възрастни хора, пазаруване на хранителни стоки, дребни ремонти или използване на интернет, но и повишава чувството за сигурност. Дори когато хората от различни поколения живеят отделно, подобна роля могат да играят местата за срещи на различните поколения под формата на нежилищни сгради или „общности от пенсионери“ в рамките на жилищните комплекси и жилищните райони. Освен това градоустройствените планове следва да бъдат насочени към адаптиране на обществените пространства към нуждите на хората от всяка възраст.

([13]) https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1606&langId=bg.

([14]) Вж. Становище на Европейския икономически и социален комитет относно съвместното създаване на услуги от общ интерес като принос към по-силна демокрация на участието в ЕС (ОВ C 486, 21.12.2022 г., стр. 76).

3.7. **Мобилност:** въздействието на адаптираната към потребностите на всички поколения мобилност върху качеството на живот, участието и автономността се подценява. Системите за обществен транспорт са еднакво важни, за да се гарантира както участието на децата и младите хора (в т.ч. в образованието, особено в отдалечени селски райони), така и участието и самостоятелността на възрастните хора. Хората в различни възрасти следва да имат лесен достъп до транспортни услуги. При планирането на системите за транспорт и мобилност обаче не се отчитат в достатъчна степен нуждите на определени поколения. В контекста на политиката в областта на климата безплатният обществен транспорт, който вече е налице в някои части на ЕС ([15]), също изглежда решение, което заслужава да бъде разгледано.

3.8. **Политика в областта на климата**: глобалното изменение на климата поражда сериозни проблеми, свързани със солидарността между настоящото и бъдещите поколения, както и между общностите в рамките на тези бъдещи поколения. Стратегията за борба с изменението на климата следва да бъде разработена в съответствие с принципите на равнопоставеност на поколенията. Стратегията следва да включва мерки за забавяне на темпа на изменението на климата, за свеждане до минимум на преките щети от изменението на климата и за прехвърляне на необходимите ресурси и инструменти с цел адаптиране към изменението на климата. В това отношение интересите на всички поколения съвпадат. Извънредната ситуация в областта на климата засяга всички, възрастните хора, предвид отрицателното въздействие на изменението на климата върху общественото здраве, качеството на живот и безопасността, а младите хора и бъдещите поколения ще трябва да се справят с най-тежките последици от извънредната ситуация в областта на климата и да ги понасят за по-дълъг период от време. Младите хора изиграха водеща роля в създаването на движения за насърчаване на действия в областта на климата като „Петъци за бъдещето“. В някои държави — членки на ЕС, вече се оформят междупоколенчески съюзи и движения, в които възрастните хора поемат отговорност за бъдещето на своите деца и внуци, например като се присъединяват към движения като „Петъци за бъдеще“.

3.9. **Учене през целия живот:** потребностите от умения, които се променят в резултат на глобализацията, екологичния, демографския и цифровия преход, изискват добре разработени политики за учене през целия живот. Това е особено важно за по-възрастните работници, които са изложени на риск да загубят своите работни места в секторите, които са най-силно засегнати от тези преходи, но също и за всички поколения, за да се повиши удовлетвореността от живота и да се увеличи достъпът до различни възможности. Необходимо е сътрудничество със социалните партньори и с други организации на гражданското общество за насърчаване на ученето през целия живот. Друг важен аспект на ученето през целия живот е предаването на знания и опит между поколенията. Добре познат пример са случаите, в които млади хора помагат на възрастни хора да придобият умения в областта на цифровите технологии. Друг пример са случаите, в които възрастни хора преподават на доброволни начала в училищата наред с учителите (например етика, история, политика). Такива взаимодействия могат да вдъхновят и критичен размисъл относно ролята и постиженията на собственото поколение.

3.10. **Участие и доброволчество**: обменът между поколенията може да бъде стимулиран допълнително чрез участие и доброволчество — дейности, които обогатяват живота във всяка възраст и във всички общности. Доброволчеството с участие на хора от различни поколения се утвърди като постоянна практика в доброволческите дейности в целия ЕС и вече се подкрепя от проекти с европейско и национално финансиране. На местно равнище доброволческата дейност с участието на различни поколения включва и инициативи за „грижовни общности“, съставени от специалисти, доброволци и членове на семействата. Солидарността между поколенията насърчава създаването на различни социални мрежи, които могат да включват хора от всички възрасти. Това може да помогне на хората да се чувстват по-свързани и приобщени в своите общности, както и за преодоляването на нежеланата самота и за подобряването на психичното им здраве и за изграждането на по-приобщаваща и разбираща общност.

Брюксел, 18 септември 2024 г.

Председател
на Европейския икономически и социален комитет
Oliver RÖPKE

([15]) Например в Люксембург (за всички), в Талин (за местните жители), в Унгария (за гражданите на ЕС, както и за гражданите на Швейцария и Норвегия на възраст над 65 години).